
Beérkezett könyvek

PSZICHOLÓGIATÖRTÉNET

Zemplén Gábor Áron: *Törékeny spektrum. Newton érvei és az autoritás képződése hálózatokban*. Budapest, Typotex, Loisir, 2015, 243 oldal, 3200 Ft

A tudománytörténész könyve két szempontból érdekes a pszichológusok számára is. Bemutatja Newtonnak a prizmahatások elemzésére vonatkozó színelméleteit, s azok elfogadtatására vonatkozó taktikázásait. Eközben végig ott kísért az a kérdés, végtelen számú szín van-e vagy vannak alapszínek. A 19. század közepétől ez az utóbbi válik a fiziológiai és pszichológiai színelméletek alapkérdésévé. Másrészt Newton és egy kis kirándulásban Chomsky retorikai eljárásainak elemzése izgalmas példa arra, hogyan bontakoznak ki értelmezési témák vita és érvelés során.

Csunderlik Péter: *Radikálisok, szabadgondolkodók, ateisták. A Galilei Kör története (1908–1919)* Budapest, Napvilág, 400 oldal, 3900 Ft

Igen alapos történeti feldolgozás a századelő egyik máig tanulságos fiatal értelmiségi „klubjáról”. A nagy levéltári munka s a széles perspektíva szembesítés a történészek számára, azért érdekes, mert meghaladja a konzervatív (Szekfü Gyula, Tormai Cecil) s a baloldali (Rákosi Mátyás, Kende Zsigmond) értelmezések közös gondolatáét, a Galilei Kör a magyar kommunista mozgalom és a Tanácsköztársaság előkészítője. A gazdag tartalmi bemutatás a pszichológusok számára két tekintetben érdekes. Visszaadja a kor szellemi pezsgését. A sok forrongó új gondolat közt a visszatérő antiklerikalizmus és az iskolaalakító álmok máig tanulságosak. Kicsit tömören, de a szerző ugyanakkor bemutatja Pikler Gyula, Ferenczi Sándor és Dienes Valéria előadásait, illetve szerepét a körben. A tágabb keretből pedig igen érdekesek a kezdeti evolucionista ihletések, melyeket gyorsan felvált az átfogó szociologizmus az akkori fiatalok távlataiban.

Katja Guenther: *Localization and Its Discontents. A Genealogy of Psychoanalysis and the Neuro Disciplines*. Chicago: University of Chicago Press, 2015, 296 oldal, 35 USD

A német szociális aktivista és tudománytörténész könyve friss hangot hoz az agyi lokalizáció történetének kutatásába. A Kurt Danziger által az 1990-es években elindított hagyományt követve a lokalizációs tanítás néhány nagymesterét adatszerzési és előadási közegükben elemzi. Ez a kontextualizmus a különböző szinterek gazdag elemzését adja. Elsősorban a 20. század elejére és német ihletű közegekre összpontosít. Hat hőse és hat kerete van. Meynert Bécsben a kórbonctannal, Wernicke a tantermi osztályozással, Freud a reflex elméletek

meghaladásával, Foerstrer a mozgásterápiákkal, Schilder a testvázlat klinikai elemzésével, Penfield pedig az agysebészeti műtőasztal elemzésével jelenik meg. Sajnos a „latin hagyomány”, Broca, Charcot, Janet, Claparède, a spanyolok és olaszok, de az oroszok is hiányoznak. De ne legyünk telhetetlenek. A bemutatott szcénák igen izgalmas olvasmányok.

KOGNITÍV PSZICHOLÓGIA

Márton Miklós, Molnár Gábor és Tőzsér János (szerk.): *Más elmék*. Budapest, L'Harmattan, 2017, 277 oldal, 2900 Ft

A konferenciakötet igen sokoldalúan járja körül a modern filozófia egyik vaskos paradoxonnak tűnő kérdéskörét. Hogyan lehet eljutni az első személyű nézőpontból annak feltetelezéséig, hogy rajtam kívül más gondolkodó lények is vannak. 11 dolgozat járja körül ezt Descartes-tal indítva, s javarészt a mai ún. analitikus filozófia megoldásait bemutatva. A záró négy tanulmány üde sziget a pszichológusnak, miután belefáradt abba, hogy miért is kell bizonyítani, hogy mások is vannak. Itt jutunk el a végső kérdésektől a hogyanig. Kiss Szabolcs az elmeolvasás és az empátia idegtudományi, Schnell Zsuzsa pedig a becsapás s a viccelődés helyzeteit használó társalgási elemzését mutatja be. Albert Gábor és Schnell Zsuzsa pedig két tanulmányban elemzik az autizmus és a másik elme probléma kapcsolatát.

Lewis, Michael. *The undoing project. A friendship that changed our minds*. New York, Norton, 2017, 362 oldal, 28,95 USD

Egy hivatásos tudományos és sportújságíró sikerre jelölt könyve. Személyes, történetek és társadalmi beágyazás köré szervezett bemutatás Tversky és Kahnemann barátságáról. S főként arról, hogyan alakult ki az a különös együttműködésük, ahol a döntésmélelet az élet minden területére beviszik. A baseballeredmények jóslásától a palesztin–izraeli harci eseményekig. Kicsit túl jól megírt könyv a szó újságírói értelmében. Az utolsó mondat például. „S akkor megszólalt a telefon”. Mármost akkor, amikor az örök barátja s szerzőtársa nélkül maradt Kahnemann azt várja, vajon hívják-e, hogy megkapta a Nobel-díjat.

Pléh Csaba